

yip bütünüyle aktardığı bu kitap uzun yıllar Fransa'da İslâmiyet'e dair bilgi arayanların başvurdukları tek kaynak olmuştur. Baudier, kitaplarının XVII. yüzyıldaki yayıncılığı sebebiyle Batı dünyasının İslâmiyet ve Osmanlı Devleti hakkında yanlış bilgiler edinmesinde son derece etkili olmuştur.

BİBLİYOGRAFYA :

P. Bayle, *Dictionnaire historique et critique*, Rotterdam 1720, I, 467; M. Michaud, *Biographie universelle ancienne et moderne*, Paris 1843, III, 277; L. G. Pelissier, "Baudier", *Gr.E*, V, 855-856; C. Hippeau, *Nouvelle biographie universelle*, Paris 1852, IV, 768-770; P. Martino, *L'Orient dans la littérature française au XVIIe et XVIIIe siècles*, Paris 1906, s. 68-71, 133, 160; N. Iorga, *Les Voyageurs français dans l'Orient européen*, Paris 1928, s. 54-55; C. Dana-Rouillard, *The Turk in French History Thought and Literature*, Paris 1938 (bk. İndeks); M. Prevost, *Dictionnaire de biographie Française*, Paris 1951, V, 847-848.

FRANK F. FERWERDA

BAÜNİ

(الباعوني)

Ebü'l-Abbâs Burhânüddîn İbrâhîm
b. Ahmed b. Nâsır el-Bâûnî
(ö. 870/1465)

Edip, hatip ve Şâfiî fakihi.

Aslen Şam yakınlarındaki Havran köylerinden Bâünelidir. Safed'de doğdu (27 Ramazan 777/19 Şubat 1376). İlk tahsilini Kudüs hatibi ve Mısır kadısı diye tanınan babasının yanında yaptı. Hâfizlığını tamamladıktan sonra kıraat dersleri aldı. Babası ile birlikte Dimaşk'a gitti (1388) ve orada Şâfiî fakihi Şerefeddin el-Gazzî'den ve Nüreddin el-Ebyârî gibi âlimlerden fıkıh, dil ve edebiyat tahsil

etti. 1402'de Mısır'a geçerek Şeyhülislâm Sirâceddin el-Bulkînî'den bir yıl müddetle fıkıh ve tasavvuf okuyup Kemâled-din ed-Demîrî, Zeynüddin el-İrâkî, Nüreddin el-Heysemî gibi âlimlerden de faydalandı. Sonra doğum yeri olan Safed'e döndü. Bu sırada tekrar babasından ve diğer âlimlerden çeşitli dersler aldı. Ardından babasına vekâleten Şâfiî kadılığı ve Emeviyye Câmii'nde hatiplik görevlerinde bulundu. Bir ara kendisine meşihatü's-şüyüh ve Haremeyn nâzirliği görevleri verildiyse de bir müddet sonra bu vazifelerden ayrıldı. Asâleten kadı olarak tayini yapılmak istendiği halde kabul etmedi. Bir süre Kudüs hatipliği de yaptı. Son olarak Şam'da Memlûklü Sultanı Seyfeddin Barsbay zamanında (1422-1438) Kadı Zeynüddin Abdülbâsîr'ın yaptırdığı Bâsriyye Dergâhı şeyhliğinde bulundu.

Bâûnî 14 Rebîülevvel 870'te (4 Kasım 1465) Şam'da Bâsriyye'de vefat etti. Vasiyeti üzerine Kasyun dağı yakınındaki Ravza Kabristanı'na defnedildi. Cenazesine devrin ileri gelen ilim ve devlet adamları katıldı. Ölüm haberi Mısır'a ulaştığında Ezher Camii'nde giyabî cenaze namazı kılındı.

Şiir ve nesir alanında büyük bir kabiliyeti olan Bâûnî noktasız harflerle risâleler (âtıl*) yazma konusunda şöhret sahibi idi. Hatta Sehâvî, sade ve akıcı bir üslûpla kaleme alınan bu tür risâlelerden birini hocası İbn Hacer el-Askalânî'nin bizzat Bâûnî'den dinlediğini rivayet etmektedir. Bâûnî ile Dimaşk'ta karşılaşmış Bâsriyye Dergâhı'nda ondan nazım ve nesir olarak çok şey dinleyip öğrenen Sehâvî bunların bir kısmını Mu'cem adlı

eserine almıştır. Makrîzî *el-Hıta'*'ta, Bâûnî'nin babası ile birlikte kendisine sık sık gelip gittiklerini, onun çeşitli sanat dallarında özellikle edebiyat alanında çok başarılı olduğunu yazmaktadır. Kendisinden birkaç neslin faydalanabileceği kadar uzun yaşayan bu büyük edibin ilmi ve edebî şahsiyeti âlimler tarafından her vesile ile takdir edilmiştir.

Eserleri. 1. *el-Ğayşü'l-hâtin fî vaşî'l-izârî'l-fâtin*. Şiirlerini topladığı bu eser Şevkânî'nin belirttiğine göre (*el-Bedrü't-tâî*, I, 9) 150 kadar şiiri ihtiva etmektedir. 2. *Ukûdü'l-ebkâr min benâti'l-efkâr*. Kâtib Çelebi'nin (*Keşfü'z-zunûn*, II, 1154) söz konusu ettiği bu eser onun bir başka divanı olmalıdır. Bâûnî'nin ayrıca *Divânü'l-huṭab* ve *Muḥtaşarü's-şihâh li'l-Cevheri* adlı eserleri vardır. İsmail Paşa (*Hedîyyetü'l-ârifin*, I, 21) ve daha sonraki bazı müellifler, kardeşi Muhammed b. Ahmed'e ait olan *Min-hatü'l-lebîb fî sîreti'l-habîb* ve *Yenâbî'u'l-aḥzân* gibi bazı eserleri ona nisbet etmişlerdir.

BİBLİYOGRAFYA :

İbn Tağrıberdî, *el-Menhelü's-şâfi*, I, 42-43; Sehâvî, *ed-Ḍau'ü'l-lâmî*, I, 26-29; II, 231-233; Süyûtî, *Nazmü'l-ıkyân* (nşr. Philip Hitti), New York 1927, s. 13-15; *Keşfü'z-zunûn*, II, 1154; İbnü'l-İmâd, *Şezerât*, VII, 309-310; Şevkânî, *el-Bedrü't-tâî*, I, 8-10; *İzâhu'l-meknân*, I, 492, 501; II, 152, 579, 731; *Hedîyyetü'l-ârifin*, I, 20-21; Ziriklî, *el-A'lam*, I, 23; Kehhâle, *Mu'cemü'l-mü'ellifin*, I, 10; Ömer Ferrûh, *Târîhu'l-edeb*, III, 861-863; C. Zeydan, *Âdâb* (Dayf), III, 194; *Mu.Fs.*, I, 35-36; W. A. S. Khalidî, "al-Bâ'ûnî", *EI²* (İng.), I, 1109.

MUSTAFA ÇUHADAR

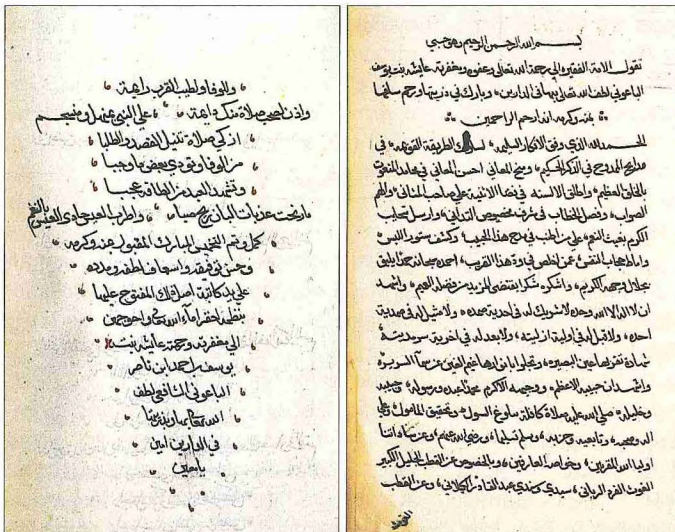
BAÜNİYYE

(الباعونية)

Ümmü Abdivehhab Âîşe bint Yûsuf
b. Ahmed b. Nâsır
el-Bâûniyye ed-Dimaşkiyye
(ö. 922/1516)

Kadın mutasavvıf-şair ve edip.

Büyük dedesi Nâsır b. Halîfe el-Bâûnî'ye nisbetle tanınan değerli âlimlerin yetiştirdiği bir aileye mensuptur. Babası Trablus, Safed, Halep ve Dimaşk'ta kadılık yaptı; Âîşe el-Bâûniyye de Dimaşk'ta doğdu. Sekiz yaşında iken Kur'an-ı Kerim'i ezberledi. Tasavvuf eğitimini Seyyid İsmâil el-Hârizmî ve Muhyiddin Yahyâ el-Urmevî'den aldı. Oğlunun devlet kademelerinde bir görev alabilmesi için 919 (1513) yılında Kahire'ye gitti. Sultan Kan-su Gavri ve diğer bazı yöneticilerle gö-

Bâûniyye'nin
*Fütahu'l-Hak
ft medhi
seyyidi'l-halk*
adlı eserinin
ilk ve son
sayfaları
(Süleymaniye Ktp.,
Aşir Efendi,
nr. 449/1)